A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2020. november 19.*

„Előzetes döntéshozatal – Uniós polgárság – EUMSZ 21. cikk – A tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog – A kifejezetten a kiskorúak jogellenes külföldre vitelére vonatkozó büntetőjogi büntethetőség – Korlátozás – Igazolás – A gyermek védelme – Arányosság”

A C-454/19. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Amtsgericht Heilbronn (heilbronni helyi bíróság, Németország) a Bírósághoz 2019. június 14-én érkezett, 2019. június 11-i határozatával terjesztett elő a

**ZW**

ellen folytatott,

a **Staatsanwaltschaft Heilbronn**

részvételével folyamatban lévő büntetőeljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: M. Vilaras tanácselnök, N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin és K. Jürimäe (előadó) bírák,

főtanácsnok: G. Hogan,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– ZW képviseletében M. Ehninger Rechtsanwalt,

– a német kormány képviseletében J. Möller, M. Hellmann, U. Bartl és D. Klebs, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében E. Montaguti és M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2020. június 4-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: német.

## Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 21. cikk, valamint az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 158., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o.; helyesbítés: HL 2009. L 274., 47. o.) értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a kiskorú jogellenes elvitelében megvalósuló bűncselekmény miatt ZW-vel szemben folyamatban lévő büntetőeljárás keretében terjesztették elő.

## Jogi háttér

### *Az 1980. évi Hágai Egyezmény*

3 A gyermekek jogellenes külföldre vitelének polgári jogi vonatkozásairól szóló, 1980. október 25-én Hágában kötött egyezmény (kihirdette: az 1984. évi 14. tvr.; a továbbiakban: 1980. évi Hágai Egyezmény) célja többek között az 1. cikke a) pontjának megfelelően „biztosítani a bármelyik Szerződő Államba jogellenesen elvitt vagy ott elrejtett [helyesen: visszatartott] gyermekek azonnali visszajuttatását”.

4 Ezen egyezmény 12. és 13. cikke előírja a gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása esetében alkalmazandó szabályokat, amelyek célja a gyermek azonnali visszavitelének biztosítása.

5 Az 1980. évi Hágai Egyezmény 1983. december 1–jén lépett hatályba. Az Európai Unió valamennyi tagállama részese az egyezménynek.

### *Az uniós jog*

6 A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.; helyesbítések: HL 2013. L 82., 63. o.; HL 2018. L 33., 5. o.) (2), (17) és (21) preambulumbekezdése értelmében:

„(2) Az Európai Tanács tamperei ülésén helyt adott a bírósági határozatok kölcsönös elismerése elvének, amely egy valóságos jogi térség létrehozásához elengedhetetlen, és prioritásként határozta meg a láthatási jogokat.

[…]

(17) A gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása esetében a gyermek visszavitelét haladéktalanul el kell érni, és ebből a célból az [1980. évi] Hágai Egyezményt kell továbbra is alkalmazni, az e rendelet rendelkezéseivel, különösen a 11. cikkel kiegészített formában. Lehetővé kell tenni azon tagállam bíróságai számára, ahová a gyermeket jogellenesen elvitték vagy ahol jogellenesen visszatartották, hogy egyedi, kellően indokolt esetekben elutasítsa a gyermek visszavitelével [helyesen: elutasítsák a gyermek visszavitelét]. A jogellenes elvitel vagy visszatartás előtt azonban hasonló határozat felváltható a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bírósága által hozott későbbi határozattal [helyesen: Ez a határozat azonban felváltható a gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása előtti szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bírósága

által hozott későbbi határozattal]. Amennyiben ez a határozat a gyermek visszavitelét rendeli el, a visszavitelt az említett határozat azon tagállamban történő elismeréséhez és végrehajtásához szükséges külön eljárások nélkül kell elvégezni, ahová a gyermeket elvitték, illetve ahol visszatartották.

[…]

(21) A tagállamokban meghozott határozatok elismerését és végrehajtását a kölcsönös bizalom elvére kell alapozni, és az elismerés megtagadásának jogalapját a szükséges minimális szinten kell tartani.”

### *A német jog*

7 A Strafgesetzbuchnak (büntető törvénykönyv) „A tettes meghatározása” című 25. §–a alábbiakat mondja ki:

„(1) Tettesként büntetendő az a személy, aki a bűncselekményt saját maga vagy más személy által követi el.

(2) Amennyiben a bűncselekményt többen közösen követik el, valamennyi személy tettesként (társtettesként) büntetendő.”

8 A büntető törvénykönyv „Kiskorú jogellenes elvitele” című 235. §-ának (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) Öt évig terjedő szabadságvesztéssel vagy pénzbüntetéssel büntetendő, aki

1. tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt erőszakkal, súlyos hátránnyal való fenyegetéssel vagy megtévesztéssel; vagy

2. gyermeket, aki nem hozzátartozója

a szülőktől, az egyik szülőtől, a gyámtól vagy a gondnoktól elvesz vagy visszatart.

(2) Ugyanígy büntetendő, aki a gyermeket a szülőktől, az egyik szülőtől, a gyámtól vagy a gondnoktól

1. a gyermek külföldre vitele céljából elveszi, vagy

2. külföldön visszatartja, miután a gyermeket oda vitték, vagy a gyermek oda ment[.]”

## Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

9 ZW román állampolgár AW, Romániában született kiskorú gyermek anyja. ZW külön él a gyermek apjától, aki Romániában élő román állampolgár. A román jog szerint a két szülő közösen jogosult a gyermek feletti szülői felügyelet gyakorlására.

10 2009-ben ZW Németországban telepedett le. A gyermek később csatlakozott hozzá.

11 A gyermeket a viselkedési problémái miatt a szülei egyetértésével 2013 márciusában gyermekvédelmi intézményben helyezték el.

12 Az Amtsgericht Heilbronn (heilbronni helyi bíróság, Németország) 2014. november 14-i végzésével megvonta a gyermek szüleitől többek között azt a jogot, hogy meghatározzák a gyermek tartózkodási helyét, és e jogot gondnokra ruházták át a szülői felelősségnek az úgynevezett „kiegészítő védelmet szolgáló gondnokság” *(Ergänzungspflegschaft)* megnevezésű részleges átruházása keretében. A gyermek – különböző befogadó intézményekben történő, több, egymást követő sikertelen elhelyezését követően – visszatért ZW-hez e gondnok engedélyével.

13 A 2017. augusztus 3-i levelével a Jugendamt Heilbronn (Heilbronn város gyermekvédelmi szolgálata, Németország) ZW szülői felügyeleti jogának visszaállítását kérte. Erre azonban tisztázatlan okból még nem került sor.

14 2017 decemberének elején az apa a gyermeket Romániába vitte, ahol azóta mindketten élnek. ZW beleegyezését adta ezen elvitelhez, anélkül azonban, hogy megállapítást nyert volna, hogy e beleegyezés a 2017. évi karácsonyi időszakban egyetlen látogatásra vagy a gyermek Romániába való tartós visszavitelére vonatkozott-e. Sem a Jugendamt Heilbronnt (Heilbronn város gyermekvédelmi szolgálata), sem pedig a gondnokot nem tájékoztatták előzetesen az elvitelről.

15 Miután a gondnok büntetőfeljelentést tett ezen elvitel miatt a gyermek szülei ellen, ZW ellen az Amtsgericht Heilbronn (heilbronni helyi bíróság) előtt a büntető törvénykönyv 25. §-a (2) bekezdésének és 235. §-a (2) bekezdése 2. pontjának együttesen értelmezett rendelkezései értelmében kiskorú jogellenes elvitelének közösen elkövetett bűncselekménye miatt büntetőeljárás indult.

16 E bíróságban felmerül a kérdés, hogy a büntető törvénykönyv 235. §-a összeegyeztethető-e az uniós joggal. Egyrészt ugyanis e rendelkezés alkalmazása az uniós polgárok szabad mozgáshoz való joga indokolatlan korlátozásának tűnhet. Másrészt e bíróság szerint e rendelkezés eltérő bánásmódot alkalmaz a német állampolgárok és más tagállamok állampolgárai között, mivel ez utóbbiakat ugyanolyan bánásmódban részesítik, mint a harmadik országok állampolgárait. E tekintetben a büntető törvénykönyv 235. §-a (2) bekezdésének 2. pontjában szereplő büntethetőség, amely a gyermekek jogellenes külföldre vitelét bünteti, szélesebb körű, mint az e törvénykönyv 235. §-a (1) bekezdésének 1. pontjában szereplő büntetőjogi büntethetőség, amely büntetni rendeli a Németország területén visszatartott gyermekek jogellenes elvitelét, és inkább érinti a más tagállamok állampolgárságával rendelkező uniós polgárokat, mint a Németország Szövetségi Köztársaságot.

17 Az említett bíróság végül arra keresi a választ, hogy a büntető törvénykönyv 235. §-ának az uniós joggal való összeegyeztethetetlensége esetén az uniós jog elsőbbsége miatt az alapügyben mellőznie kell-e ezt a rendelkezést.

18 E körülmények között határozott úgy a kérdést előterjesztő bíróság, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni az elsődleges és/vagy másodlagos [uniós] jogot, a jelen ügyben különösen a [2004/38 irányelvet] az Unió polgárainak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való átfogó joga tekintetében, hogy az kiterjed a nemzeti büntetőjogi szabályokra is?

2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén: kizárja-e az elsődleges és/vagy másodlagos [uniós] jog értelmezése az olyan nemzeti büntetőjogi szabály alkalmazását, amelynek célja, hogy valamely gyermeknek a gondnokától való, külföldön történő jogellenes visszatartását szankcionálja, ha a rendelkezés nem tesz különbséget aszerint, hogy az Európai Unió [tagállam]airól vagy harmadik országokról van-e szó?”

## Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

### *Az elfogadhatóságról*

19 A német kormány az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatatlanságára hivatkozik azzal az indokkal, hogy azok nem relevánsak az alapeljárás kimenetele szempontjából. E kormány szerint az alapügy egyetlen terheltje, ZW terhére rótt cselekmények semmilyen kapcsolatban nem állnak a ZW számára elismert szabad mozgáshoz való jog gyakorlásával, mivel az nem hagyta el, és még csak nem is próbálta elhagyni Németország területét. Mivel a kérdést előterjesztő bíróságnak a büntető törvénykönyv 235. §-ának az uniós joggal való összeegyeztethetőségével kapcsolatos kétségei olyan ténybeli helyzeteken alapulnak, amelyek feltételezik ZW másik tagállamba való utazását, azok hipotetikus és az alapeljárástól idegen megfontolásokból erednek.

20 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 267. cikkel bevezetett eljárás a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek révén az előbbi az utóbbiak által eldöntendő jogviták megoldásához szükséges támpontokat nyújt az uniós jog értelmezése terén (lásd: 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet, C-182/15, EU:C:2016:630, 18. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

21 Ezen együttműködés keretében kizárólag a jogvitában eljáró és a meghozandó bírósági határozatért felelősséget viselő nemzeti bíróság feladata a jogvita jellegzetességeire tekintettel mind az előzetes döntéshozatal ítélethozatalhoz való szükségességének, mind pedig az általa a Bíróság elé terjesztendő kérdések jelentőségének megítélése. Tehát, ha az előterjesztett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozni róluk (2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet, C-182/15, EU:C:2016:630, 19. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

22 Ebből az következik, hogy a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog értelmezése, amelyet a nemzeti bíróság kért, nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli és jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet, C-182/15, EU:C:2016:630, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

23 A jelen ügyben egyrészt emlékeztetni kell arra, hogy ZW-hez hasonlóan valamely tagállam állampolgára, mint uniós polgár, aki egy másik tagállamba utazott, élt a szabad mozgáshoz való jogával, és így helyzete az uniós jog hatálya alá tartozik (lásd ebben az értelemben: 2015. február 26-i Martens ítélet, C-359/13, EU:C:2015:118, 22. pont; 2018. november 13-i Raugevicius ítélet, C-247/17, EU:C:2018:898, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

24 Másrészt a kérdést előterjesztő bíróság által előadottakból egyértelműen kitűnik, hogy a büntető törvénykönyv 235. §-a (2) bekezdésének 2. pontja, amelynek az uniós joggal való összeegyeztethetőségét e bíróság kétségbe vonja, képezi az alapügyben ZW mint gyermeke jogellenes külföldre vitelének társtettese ellen indított büntetőeljárás jogalapját. E tekintetben, amint az a jelen ítélet 16. pontjából kitűnik, a kérdést előterjesztő bíróság részletesen kifejtette azokat az okokat, amelyek miatt úgy véli, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megválaszolása szükséges ahhoz, hogy az alapügyben dönteni tudjon.

25 E körülmények között nem tűnik nyilvánvalónak, hogy az uniós jog kért értelmezése semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával. Következésképpen az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

## *Az ügy érdeméről*

26 Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseivel, amelyeket együttesen kell vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az uniós jogot úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami jogszabály alkalmazása, amelynek értelmében az a tény, hogy az egyik szülő nem adja át a másik tagállamban tartózkodó gyermekét a kijelölt gondnoknak, büntetőjogi szankciókkal büntethető, akár erőszak, súlyos hátránnyal való fenyegetés vagy megtévesztés alkalmazásának hiányában is, míg ha a gyermek az első tagállam területén tartózkodik, ugyanezen cselekmény csak erőszak, súlyos hátránnyal való fenyegetés vagy megtévesztés alkalmazása esetén büntethető.

### *Előzetes észrevételek*

27 Mivel a kérdést előterjesztő bíróság valamely nemzeti büntetőjogi rendelkezésnek az uniós joggal való összeegyeztethetőségére kérdez rá, emlékeztetni kell arra, hogy bár főszabály szerint a büntető jogszabályok és a büntetőeljárási szabályok a tagállamok hatáskörébe tartoznak, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jog korlátokat szab e hatáskörnek. A nemzeti büntető jogszabályi rendelkezések ugyanis nem különböztethetik meg hátrányosan azokat a személyeket, akik számára az uniós jog biztosítja az egyenlő bánásmódhoz való jogot, és nem korlátozhatják az uniós jog által biztosított alapvető szabadságokat (lásd ebben az értelemben: 1989. február 2-i Cowan ítélet, 186/87, EU:C:1989:47, 19. pont; 2019. február 26-i Rimšēvičs és EKB kontra Lettország ítélet, C-202/18 és C-238/18, EU:C:2019:139, 57. pont). Amennyiben az ilyen rendelkezés összeegyeztethetetlen az egyenlő bánásmód elvével vagy az uniós jog által biztosított alapvető szabadságok valamelyikével, a kérdést előterjesztő bíróság feladata – amely bíróság az uniós jog rendelkezéseit hatáskörének keretei között alkalmazni, és ezek teljes érvényesülését biztosítani hivatott –, hogy eltekintsen e rendelkezés alkalmazásától (lásd ebben az értelemben: 2011. április 28-i El Dridi ítélet, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 61. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

28 Ezenkívül, amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság kérdéseivel az uniós jog értelmezését kéri, anélkül hogy annak valamely különös rendelkezésére utalna, meg kell állapítani, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatának megfelelően az EUMSZ 21. cikk nemcsak a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogot tartalmazza, hanem az állampolgárság alapján történő bármilyen hátrányos megkülönböztetés tilalmát is (lásd ebben az értelemben: 2017. június 8-i Freitag ítélet, C-541/15, EU:C:2017:432, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

29 Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdéseket kizárólag e rendelkezésre tekintettel kell megvizsgálni.

### *Az uniós polgárok szabad mozgása korlátozásának fennállásáról*

30 Emlékeztetni kell arra, hogy az olyan nemzeti szabályozás, amely valamely tagállam egyes állampolgárait pusztán azért hozza hátrányos helyzetbe, mert éltek a más tagállamban való szabad mozgás és tartózkodás jogával, az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésében valamennyi uniós polgárnak biztosított szabadságok korlátozását jelenti (lásd ebben az értelemben: 2008. október 14-i Grunkin és Paul ítélet, C-353/06, EU:C:2008:559, 21. pont; 2015. február 26-i Martens ítélet, C-359/13, EU:C:2015:118, 25. pont; 2017. június 8-i Freitag ítélet, C-541/15, EU:C:2017:432, 35. pont).

31 A jelen esetben a büntető törvénykönyv 235. §-a (1) bekezdésének 1. pontja azt írja elő, hogy öt évig terjedő szabadságvesztéssel vagy pénzbüntetéssel büntetendő, aki a szülőktől, az egyik szülőtől, a gyámtól vagy a gondnoktól elvesz vagy visszatart tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt erőszakkal, súlyos hátránnyal való fenyegetéssel vagy megtévesztéssel, a (2) bekezdésének 2. pontja szerint pedig ugyanígy büntetendő, aki a gyermeket a szülőktől, az egyik szülőtől, a gyámtól vagy a gondnoktól külföldön visszatartja, miután a gyermeket oda vitték, vagy a gyermek oda ment.

32 A kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott magyarázatok szerint többek között a büntető törvénykönyv 235. §-ából az következik, hogy az a puszta tény, hogy a szülő nem adja vissza gyermekét a gyermek tartózkodási helye meghatározásának jogával felruházott gondnoknak, az e szakasz (2) bekezdésének 2. pontja értelmében büntetőjogi szankcióval sújtható abban az esetben, ha a szülő a gyermeket az Unió valamely másik tagállamában tartja vissza, ugyanúgy, mint ha a gyermeket harmadik országban tartaná vissza, és még erőszak, súlyos hátránnyal való fenyegetés vagy megtévesztés alkalmazásának hiányában is. Ha viszont a gyermeket német területen tartják vissza, az említett szakasz (1) bekezdésének 1. pontja alapján csak erőszak, súlyos hátránnyal való fenyegetés vagy megtévesztés alkalmazása esetén sújtható büntetőjogi szankcióval az, ha egy szülő nem adja át a gyermeket a gondnoknak.

33 A büntető törvénykönyv 235. §-a tehát különbséget tesz aszerint, hogy a gyermeket szülője Németország területén vagy azon kívül, nevezetesen egy másik uniós tagállamban tartja–e vissza. E különbségtétel kizárólag azon a körülményen alapul, hogy a gyermeket Németország területéről egy másik uniós tagállam területére vitték.

34 Márpedig, amennyiben a Németországi Szövetségi Köztársaságtól eltérő tagállamban visszatartott gyermek esetére vonatkozik, a büntető törvénykönyv 235. §-a (2) bekezdésének 2. pontjában szereplő sajátos büntethetőség ténylegesen elsősorban a más tagállamok uniós polgároknak minősülő azon állampolgárait érintheti, akik éltek a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogukkal, és Németországban laknak. Ezek a polgárok ugyanis a német állampolgárokhoz képest nagyobb valószínűséggel vihetik vagy küldhetik gyermeküket egy másik tagállamba, és tarthatják ott vissza, különösen a származási tagállamukban, többek között az ez utóbbi államba való visszatérésük alkalmával.

35 Ebből következik, hogy – amint arra a főtanácsnok indítványának 27. pontjában lényegében rámutatott – a büntető törvénykönyv 235. §-a (2) bekezdésének 2. pontja olyan eltérő bánásmódot valósít meg, amely érintheti, sőt korlátozhatja az uniós polgárok EUMSZ 21. cikk értelmében vett szabad mozgását.

*A korlátozás igazolásáról*

36 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatának megfelelően az uniós polgárok szabad mozgásának olyan korlátozása, amely – mint az alapügyben is – független az érintett személyek állampolgárságától, igazolható, ha közérdekű objektív megfontolásokon alapul, és arányos a szóban forgó nemzeti szabályozás által jogszerűen megállapított célkitűzéssel. Valamely intézkedés akkor arányos, ha – amellett, hogy alkalmas az elérni kívánt cél megvalósítására – nem lépi túl az e cél eléréséhez szükséges mértéket (2018. június 5-i Coman és társai ítélet, C-673/16, EU:C:2018:385, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2018. július 25-i A [Fogyatékossággal élő személy részére nyújtott támogatás], C-679/16, EU:C:2018:601, 67. pont).

37 A jelen ügyben a német kormány a Bírósághoz benyújtott írásbeli észrevételeiben kifejtette, hogy a büntető törvénykönyv 235. §-a (2) bekezdésének 2. pontjában szereplő sajátos büntethetőség célja a szülői felügyeleti jog és a gyermek jogainak védelme, valamint a gyermekek jogellenes külföldre vitelének megelőzése és az az elleni küzdelem, figyelembe véve a külföldön visszatartott gyermek visszavitelének gyakorlati nehézségeit, ideértve azt az esetet is, amikor a gyermek egy másik tagállamban tartózkodik.

38 Közelebbről, a büntető törvénykönyv 235. §-ának az e kormány által hivatkozott indokolásából kitűnik, hogy ezt a büntethetőséget azért vezették be, mert nehéz egy másik államban végrehajtatni a gyermek feletti felügyeletre vonatkozó német bírósági határozatot, valamint a bármely jogellenes külföldre vitel súlyossága miatt, különösen akkor, ha a gyermeket más kulturális területhez tartozó államba *(Staat eines anderen Kulturkreises)* vitték át, és a gyermek azonnali visszavitelét nem lehetséges elérni.

39 Meg kell tehát állapítani, hogy ezek az indokok elválaszthatatlanul kapcsolódnak a gyermek és alapvető jogai védelméhez.

40 Márpedig a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a gyermek védelme olyan jogos érdeknek minősül, amely főszabály szerint igazolhatja az EUM-Szerződés által biztosított valamely alapvető szabadság korlátozását (lásd ebben az értelemben: 2008. február 14-i Dynamic Medien ítélet, C-244/06, EU:C:2008:85, 42. pont). Ugyanez igaz a gyermeknek az Európai Unió Alapjogi Chartájának 24. cikke által biztosított alapvető jogainak védelmére.

41 A német kormány által hivatkozott indokok következésképpen a jelen ítélet 36. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat értelmében vett közérdekű objektív megfontolások körébe tartoznak.

42 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik az is, hogy nem nélkülözhetetlen, hogy a valamely tagállam által a gyermek jogainak védelme céljából kibocsátott intézkedések megfeleljenek az e védelem szintjére és módjára vonatkozó, a tagállamok összessége által osztott felfogásnak. Mivel e felfogás tagállamonként különbözhet többek között erkölcsi vagy kulturális megfontolások függvényében, a tagállamok számára kétségtelen mérlegelési mozgásteret kell elismerni. Ha igaz is, hogy uniós harmonizáció hiányában a tagállamok feladata annak mérlegelése, hogy a szóban forgó érdek milyen szintű védelmét kívánják biztosítani, e mérlegelési jogkört az uniós jogból eredő kötelezettségek és különösen a jelen ítélet 36. pontjában felidézett követelmények tiszteletben tartásával kell gyakorolni (lásd ebben az értelemben: 2008. február 14-i Dynamic Medien ítélet, C-244/06, EU:C:2008:85, 44–46. pont).

43 E tekintetben a gyermekek jogellenes külföldre vitelének büntetését célzó büntethetőség – ideértve azt az esetet is, ha azt szülő követte el – főszabály szerint alkalmas arra, hogy többek között elrettentő hatása miatt biztosítsa a gyermekek védelmét az ilyen jogellenes elvitellel szemben, valamint jogaik garantálását. Az ilyen büntethetőséget előíró rendelkezés alkalmazása ezenkívül a jogellenes elvitel elleni, a gyermekek védelme érdekében történő küzdelem céljához járul hozzá.

44 Az ilyen büntetőjogi büntethetőség azonban nem haladhatja meg az általa követett jogszerű cél eléréséhez szükséges mértéket.

45 Márpedig – a kérdést előterjesztő bíróság vizsgálata mellett – úgy tűnik, hogy a német jogalkotó úgy véli, hogy a gyermeknek és jogainak a jogellenes elvitel veszélyével szembeni védelme nem követeli meg, hogy a gyermek valamely szülője általi elvitele főszabály szerint és mindenképpen bűncselekménynek minősüljön. Míg ugyanis a gyermek szülő általi jogellenes külföldre vitele önmagában büntetőjogi szankcióval sújtható a büntető törvénykönyv 235. §-a (2) bekezdésének 2. pontja alapján, más a helyzet a gyermek szülő általi jogellenes elvitele esetében, ha a gyermeket német területen tartják vissza, mivel az ilyen cselekmény a büntető törvénykönyv 235. §-a (1) bekezdése 1. pontjának megfelelően csak az erőszak, súlyos hátránnyal való fenyegetés vagy megvesztegetés alkalmazása esetén sújtható büntetőjogi szankcióval.

46 Kétségtelen, hogy a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy a büntető törvénykönyv 235. §-a (2) bekezdésének 2. pontjában szereplő sajátos büntethetőség, valamint a gyermek e rendelkezés által bevezetett fokozott szintű védelme azon a megfontoláson alapul, hogy a gyermek Németország területén kívülre történő elvitele esetén az e területre, valamint a felügyeleti jog jogosultjához történő visszavitele – a német bírósági határozatok elismerésének sérelmén kívül – gyakorlati nehézségekbe ütközne.

47 Mindazonáltal meg kell állapítani, hogy az olyan büntetőjogi büntethetőség, amely azt írja elő, hogy önmagában az a tény, hogy egy másik tagállamban visszatartott gyermeket valamelyik vagy mindkét szülője nem adja át a másik szülőnek, gyámnak vagy gondnoknak, még akkor is büntetőjogi szankciókat von maga után, ha nem alkalmaznak erőszakot, súlyos hátránnyal fenyegetést vagy

megvesztegetést, meghaladja azt, ami szükséges a követett cél eléréséhez olyan körülmények között, amikor azon tény, hogy valamely gyermeket az érintett tagállam területén visszatartják, csak akkor sújtható szankcióval, ha erőszakot, súlyos hátránnyal fenyegetést vagy megvesztegetést alkalmaznak.

48 Az olyan érvelés ugyanis, amely lényegében azon a vélelmen alapul, amely szerint lehetetlen vagy rendkívül nehéz elérni a gyermek feletti felügyeletre vonatkozó bírósági határozat másik tagállamban történő elismerését, és a gyermek jogellenes külföldre vitele esetén a gyermek azonnali visszavitelét, a tagállamokat harmadik államokkal azonos módon kezeli, és sérti a 2201/2003 rendelet szabályait és szellemét.

49 E rendelet, amint az a (2) és (21) preambulumbekezdéséből kitűnik, a bírósági határozatok kölcsönös elismerésének elvén – amely egy valóságos jogi térség létrehozásához elengedhetetlen –, valamint a kölcsönös bizalom elvén alapul. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ez utóbbi elv megköveteli a tagállamoktól, hogy – kivételes körülményektől eltekintve – úgy tekintsék, hogy az összes többi tagállam tiszteletben tartja az uniós jogot, és különösen az uniós jog által elismert alapvető jogokat (lásd ebben az értelemben: 2014. december 18-i 2/13 vélemény, EU:C:2014:2454, 191. pont; 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality [Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai] ítélet, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 36. pont).

50 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 21. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami jogszabály alkalmazása, amelynek értelmében az a tény, hogy a szülő nem adja át a másik tagállamban tartózkodó gyermekét a kijelölt gondnoknak, még akkor is büntetőjogi szankciókat von maga után, ha nem alkalmaznak erőszakot, súlyos hátránnyal való fenyegetést vagy megvesztegetést, míg ha a gyermek az első tagállam területén tartózkodik, ugyanezen tény csak akkor büntethető, ha erőszakot, súlyos hátránnyal fenyegetést vagy megvesztegetést alkalmaznak.

## A költségekről

51 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

**Az EUMSZ 21. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami jogszabály alkalmazása, amelynek értelmében az a tény, hogy a szülő nem adja át a másik tagállamban tartózkodó gyermekét a kijelölt gondnoknak, még akkor is büntetőjogi szankciókat von maga után, ha nem alkalmaznak erőszakot, súlyos hátránnyal való fenyegetést vagy megvesztegetést, míg ha a gyermek az első tagállam területén tartózkodik, ugyanezen tény csak akkor büntethető, ha erőszakot, súlyos hátránnyal fenyegetést vagy megvesztegetést alkalmaznak.**

Aláírások